

Myndigheten för yrkeshögskolan

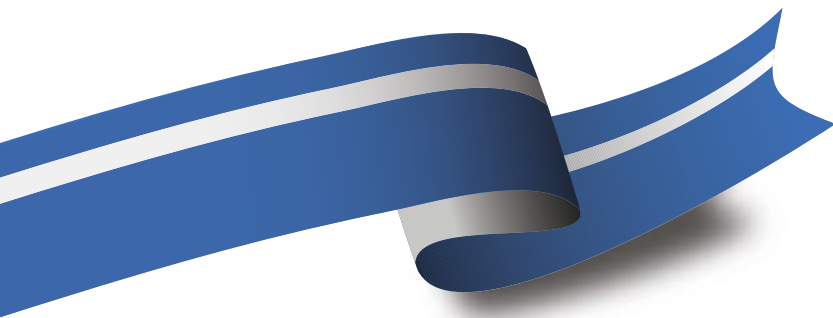

ISBN nr.: 978-91-88619-71-6

Dnr: MYH 2019/3994

Bilder: Scandinav sid. 5-6, 8, 11-12, 22, 25, 26-28. MYH sid. 7, 18, 26.

Illustrationer: MYH

Myndigheten för yrkeshögskolan fyller 10 år

Myndigheten för yrkeshögskolan, som bildades när yrkeshögskolan infördes 2009, fyller 10 år i år. Detta uppmärksammar vi på olika sätt, både internt på myndigheten och i externa sammanhang. En del av jubileet är att publicera denna skrift. Den ger en bild av myndighetens utvecklingsfaser och visar på förändringar i och resultat av vårt arbete. Skriften summerar, sammanfattar och ger smakprov på vad vi åstadkommit under de tio första åren.

Som alla nya myndigheter har MYH genomgått olika faser. Min bild är att myndigheten nu kommit in i en tredje fas, lärande- och utvecklingsfasen, där verksamheter och myndighetens eget arbete förändras med gjorda erfarenheter som grund. Den föregicks av en konsolideringsfas, med ett starkt fokus på att bygga struktur, ordning och reda. Varför då? Jo, den följde på den initiala uppstartsfasen, som var en mycket intensiv period för myndigheten och dess medarbetare. Den kännetecknades av att medarbetarna samtidigt hanterade det operativa arbetet och började bygga strukturer och rutiner.

Myndighetens organisation och arbetssätt har förändrats över tid. Från fyra större avdelningar till nio mindre enheter. Från autonoma avdelningschefer till en sammanhållen ledningsgrupp. Från flera parallella personal- och lönepolicies till en samlad personalpolicy. Från få chefer och informellt ledarskap till nära ledarskap. Från konkurrens och konflikter mellan olika delar till professionellt samarbete. Från fokus på olika delprocesser till utbildningsformer som system. Till mer och mer underbyggda kunskaper

och bedömningar. Från en binär syn på metoder till en variation av metoder utifrån situationen. Från 0 till 120 medarbetare.

Myndigheten har inte enbart arbetat med yrkeshögskolan, även om dess mycket kraftiga volymökning och goda resultat varit dominerande. Successivt har även andra eftergymnasiala utbildningsformer lagts till myndighetens ansvarsområde. Konst och kulturutbildningar och utbildningar med endast tillsyn samt Tolkutbildningar inom folkbildningen har tillkommit. Dessutom har olika varianter av yrkeshögskoleutbildning, inklusive kortare kurser och behörighetsgivande förutbildning, lagts till.

Myndigheten har också koordinerat och främjat arbete kring validering och branschvalidering på nationell nivå. Den blev också nationell samordningspunkt för europeiska kvalifikationsramverket (EQF) och ansvarig för det svenska ramverket för kvalifikationer (SeQF).

När det gäller yrkeshögskolan så gjordes en del förändringar i regelverken 2015–2016, så man kan säga att andra generationen (YH2.0) pågår nu. Myndigheten har det senaste året börjat samla underlag och analyser inför den tredje generationen yrkeshögskolan (YH3.0).

Välkommen att ta del av Myndigheten för yrkeshögskolans första tio år! Hoppas att vi om ytterligare tio år får ta del av en lika spännande berättelse om år 11–20!

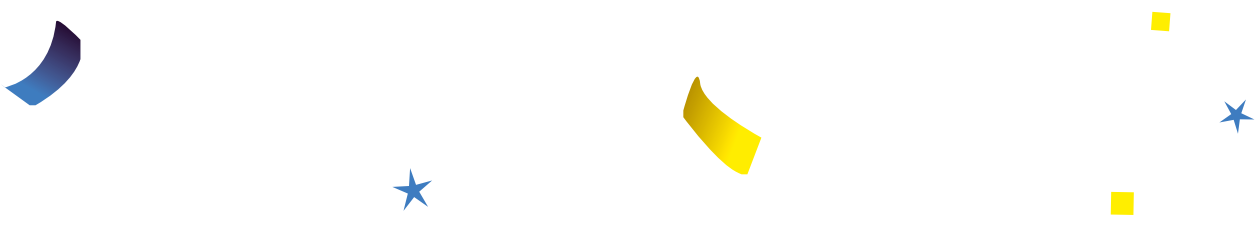
Thomas Persson, Generaldirektör

Innehåll

Myndigheten för yrkeshögskolan fyller 10 år	1
Därför bildades vi	3
Validering, bedömning av utländsk utbildning och EQF	3
Så organiserades arbetet på myndigheten	4
Uppdrag har tillkommit och försvunnit	4
Våra ansvarsområden idag	5
Yrkeshögskolan	5
Konst- och kulturutbildning och vissa andra utbildningar	6
Tolkutbildning	7
Arbetslivets kompetensförsörjning	8
Vår myndighet tar form	9
Arbetet med att analysera behov av och bevilja YH-utbildningar	9
Vår första ansökningsomgång	10
Vårt arbete granskas	10
Vi lyssnar, lär och förbättrar löpande	10
Vår organisation utvecklas	11
Analyserna av arbetslivets kompetensbehov	12
En ny fas för yrkeshögskolan	13
Vår granskningsverksamhet	14
Tillsynsverksamheten, både kontroll och stöd	14
Ökat fokus på stödjande arbete och anordnarens förmåga	14
Vilka brister har vi sett?	15
Kvalitetsgranskningsverksamheten tar form	15
Arbetet fortsätter att utvecklas	16
Arbetslivets kompetensförsörjning	16
Framtagandet av SeQF	16
Vad bidrar SeQF med?	16
Vårt arbete med validering	17
Samverkan kring validering	17
Intervju med Generaldirektör Thomas Persson	18
Tidslinje MYH 2009–2019	20
Våra resultat	23
Yrkeshögskolan	23
Fler i jobb	24
Ökad kännedom och många studerande	24
Konst- och kulturutbildning och vissa andra utbildningar	26
Tolkutbildning inom folkbildningen	26
Svenska referensramen för kvalifikationer – SeQF	27
Validering och branschvalidering	27
Vi möter framtiden	28

DÄRFÖR BILDADES VI

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) bildades 1 juli 2009 med syfte att etablera yrkeshögskolan (YH) och tog då över uppgifter från den just avvecklade Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning samt Skolverket och Skolinspektionen. Vi skulle besluta om vilka utbildningar som den nybildade yrkeshögskolan skulle omfatta, besluta om statligt ekonomiskt stöd till utbildningar, ansvara för dokumentation av deltagare och av deras studieresultat, utöva tillsyn över utbildningar, ansvara för uppföljning av utbildningarna och utbildningsanordnarnas kvalitetsarbete samt säkerställa att all verksamhet utvärderades. Centralt för vårt uppdrag gällande yrkeshögskolan var att arbetslivet förutsattes få ett starkt inflytande över myndighetens prioriteringar och beslut. En kvalificerad omvärldsbevakning med inriktning på förändringar av kompetensbehoven på arbetsmarknaden sågs som en förutsättning för att myndighetens verksamhet skulle vinna respekt och för att besluten skulle upplevas som legitima. Myndigheten skulle ha breda kontaktytor såväl mot företag, myndigheter, branscher och näringslivsorganisationer som mot arbets- tagar- och arbetsgivarorganisationer.

Syftet med yrkeshögskolan var att den skulle bildas med utgångspunkt i de eftergymnasiala yrkesutbildningarna utanför högskolan som då fanns i form av kvalificerade yrkesutbildningen (KY), påbyggnadsutbildning inom kommunal vuxenutbildning (PU), kompletterande utbildningar

samt lärlingsutbildningen för vuxna till vissa hantverks- yrken. Även korta högskoleutbildningar med svag forskningsanknytning skulle kunna föras över till yrkeshögskolan, och eftergymnasiala yrkesutbildningar inom folkhögskolan skulle kunna erbjudas kvalitetssäkring inom ramverket för utbildningsformen. Det innebar att det inom det allmänna utbildningsväsendet inte längre skulle finnas någon eftergymnasial yrkesutbildning vid sidan om högskolan och den nya myndigheten för yrkeshögskolans ansvarsområde. Centralt för YH-utbildningarna var även att de skulle komma till stånd och utvecklas för att det fanns ett behov av bestämda kvalifikationer på arbetsmarknaden. Vid utformningen av yrkeshögskolans utbildningar och deras innehåll skulle arbetslivet ha ett avgörande inflytande och dess krav skulle vara utgångspunkt vid kvalitetssäkring och utvärdering.

Validering, bedömning av utländsk utbildning och EQF

Den nybildade myndigheten fick ytterligare tre uppdrag. Dels att ansvara för att samordna och stödja en nationell struktur för validering och bidra när valideringsområdet utvecklades, dels ansvara för bedömning av utländsk eftergymnasial yrkesutbildning som inte motsvarar högskoleutbildning, samt vara den nationella samordningspunkten för European Qualification Framework, EQF.

Ur Regeringens uppdrag till den särskilda utredaren som bildade MYH 2009:

"En särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet, Myndigheten för yrkeshögskolan. Myndigheten ska ha det samlade ansvaret för yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan ska etableras som ett nytt koncept med egen tydlig identitet och inte betraktas som en utvidgning av den befintliga kvalificerade yrkesutbildningen. Den nya myndigheten ska (...) överta ansvaret för den verksamhet som Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning tidigare bedrivit. I detta innefattas bl.a. hanteringen av statsbidrag och särskilda medel för den kvalificerade yrkesutbildning och den lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken som övergångsvis kommer att bedrivas enligt tidigare regelverk. Myndigheten kommer även att överta Statens skolverks och Statens skolinspektions uppgifter vad gäller de kompletterande utbildningarna."

Så organiserades arbetet på myndigheten

Det beslutades att vår myndighet skulle bedriva sin verksamhet på två orter. Huvudkontoret förlades till Västerås och ett kontor i Hässleholm där man övertog både kompetens och lokaler från den avvecklade KY-Myndigheten. Vi organiserades utifrån några huvudsakliga arbetsområden, som fortsatt gälla efterhand som nya uppdrag tillkommit och omorganisationer skett:

Bevilja ansökningar om att bedriva YH-, tolk- eller konst- och kulturutbildning eller viss annan utbildning. Detta sker genom särskilda ansökningsomgångar.

Analysera arbetsmarknadens behov av kompetens i syfte att stötta arbetet med beviljande av ansökningar och säkerställa att utbildningarna svarar mot ett reellt behov av kompetens på arbetsmarknaden.

Utväta tillsyn och kvalitetsgranskning som innebär att MYH följer upp regelförfarandena på utbildningarna och säkerställer att de håller god kvalitet. Om det visar sig att en utbildning inte följer lagstiftningen kan myndigheten kräva åtgärder, och har även möjlighet att återkräva statsbidrag och stänga pågående utbildning. Kvaliteten på utbildningarna påverkar även möjligheten till fortsatt beviljat statsbidrag.

Att göra utbildningsformen känd och attraktiv och tillhandahålla ett system för studiedokumentation.

MYH kommunicerar värdet av YH-utbildning nationellt för potentiella studerande och arbetsliv, samt för ett register över betyg och examina. MYH ansvarar även för Europass-tillägg till betyg, som gör dem översättningsbara inom EU.

Skapa strukturer för validering och vara nationell samordningspunkt för EQF, vilket innebär att MYH stöttar branscher med metodutveckling och kvalitetssäkring av valideringsmodeller, samt har lett arbetet med att ta fram det svenska kvalifikationsramverket inom EQF där vi nu arbetar med inplacering av kvalifikationer.

Uppdrag har tillkommit och försvunnit

Myndigheten för yrkeshögskolan har fått både ett antal nya uppdrag och förändringar i befintliga uppdrag sedan starten 2009. I korthet:

2012

– MYH får i uppdrag att ansvara för att pröva frågor om statsbidrag samt att utöva tillsyn och granska kvaliteten när det gäller utbildningar till kontakttolk, teckenspråkstolk och dövblindtolk samt skrivtolk. Uppdraget har tidigare hanterats av Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet.

2013

– KY upphör som utbildningsform.
– MYH får ansvar för den nya utbildningsformen Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. Utbildningsformen omfattar utbildningar som ska förbereda för högre studier inom det konstnärliga området, medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området, eller ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet.
– Kompletterande utbildningar upphör och fasas ut. Överföringen av utbildningarna till nya regelverk påbörjas 2014. Ett 40-tal utbildningar kommer från och med hösten 2015 att finnas i yrkeshögskolan, och drygt 120 utbildningar kommer att starta som konst- och kulturutbildningar på eftergymnasial nivå.
– Uppdraget bedömning av utländsk utbildning som motsvarar yrkeshögskola flyttar till den nybildade myndigheten UHR.

2016

– Myndighetens uppdrag som nationell samlingspunkt för validering övergår till valideringsdelegationen, ansvaret för branschvalidering kvarstår.
– Från och med den 1 mars 2016 kan utfärdare av kvalifikationer, vars resultat av lärande inte är författningsreglerade ansöka hos Myndigheten för yrkeshögskolan om att nivåplacera sina kvalifikationer i SeQF.

2017

– Förändringar i lagstiftningen för YH som syftar till att stärka utbildningsformen träder i kraft. Det gäller nya inslag som behörighetsgivande förutbildningar och enskilda kurser, men också ett första steg mot att bevilja fler än två omgångar för yrkeshögskolans utbildningar.
– Regeringen beslutar om en kraftig expansion av YH, där de studerande ska öka med närmare 50 procent fram till 2021.

2018

– Projektmedel från ESF-rådet beviljas för att främja branschvalidering, projektet löper på 2 år.

VÅRA ANSVARSOMRÅDEN IDAG

Yh Yrkeshögskolan

Yrkeshögskolans utbildningar svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft och drivs i nära samverkan med företag och organisationer. Det innebär att utbildningarnas innehåll utvecklas i takt med att arbetslivets krav förändras.

Utbildningarna är eftergymnasiala och oftast mellan ett och tre år långa. Under utbildningen får de studerande kombinera teoretiska studier med arbetsplatsförlagda kurser som kallas Lärande i arbete, LIA.

Arbetslivet medverkar aktivt i utbildningarna på olika sätt. Representer från arbetslivet deltar i utbildningens ledningsgrupp, utformar utbildningarnas innehåll, antar och examinerar studerande samt bidrar med föreläsare, medverkar i projekt eller erbjuder LIA-platser.

Utbildningsanordnarna kan vara privata utbildningsföretag, kommuner, landsting eller högskolor. Från och med 2017 kan också statliga myndigheter driva utbildning inom yrkeshögskolan.

Myndigheten ansvarar för att fatta beslut om vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och vilka utbildningsanordnare som ska beviljas statsbidrag eller särskilda medel. Myndigheten ska även analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar och främja utvecklingen och kvaliteteten i utbildningarna. I uppdraget ingår även att utöva tillsyn och att granska utbildningarnas kvalitet. Myndigheten ska också informera och sprida kunskap om yrkeshögskolan och om det samlade utbudet av utbildningar inom yrkeshögskolan, svara för ett register med uppgifter om de studerande samt framställa statistik. Som stöd i arbetet finns yrkeshögskolans arbetsmarknadsråd. Dess uppgift är att stödja myndigheten genom att bidra med information inom yrkeshögskolans område. Rådet består av myndighetens generaldirektör som är ordförande och högst åtta ledamöter, just nu representerar för TCO, Svenskt näringsliv, SACO, Företagarna, SKL, LO och Arbetsförmedlingen.

Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar är eftergymnasiala utbildningar som bedrivs av fristående utbildningsanordnare. Utbildningarna förbereder för vidare studier på konstnärliga högskolor, leder till ett yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området eller bidrar till att bevara eller utveckla kulturarvet.

Många av utbildningarna förbereder för fortsatta studier på högskolan, på till exempel konst-, musik- eller teaterhögskolor. Andra leder direkt till ett yrke, som exempelvis dansare, designer eller musikalartist. Det finns också utbildningar som syftar till att på något sätt bevara eller utveckla kulturarvet. Här ryms även korta utbildningar som ger fördjupning eller inspiration inom ett område, till exempel stickning, smide eller folkdans.

Skolorna tar studerandeavgifter för undervisningen. Hur stora avgifterna är varierar mycket mellan olika utbildningar och beror på hur mycket de får i statsbidrag.

Det finns tre olika typer av konst- och kulturutbildningar. Utbildningarna kan syfta till att:

1. förbereda för högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina,
2. medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området eller

3. ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet

Myndigheten ansvarar för att fatta beslut om vilka utbildningsanordnare som ska beviljas stöd för en utbildning och ha tillsyn över och granska kvaliteten i utbildningarna. Myndigheten ska också främja utbildningarnas utveckling och kvalitet och informera om utbudet av utbildningar. I uppdraget ingår också att svara för ett register med uppgifter om de studerande och att framställa statistik.

Som stöd i arbetet finns det till myndigheten knutna Rådet för högskoleförberedande konstnärliga utbildningar. Rådet lämnar förslag till myndigheten på vilka högskoleförberedande konstnärliga utbildningar som ska beviljas statligt stöd. Rådet bistår också med utformningen av kriterier, indikatorer och principer för uppföljning, kvalitetsgranskning och kvalitetssäkring. Rådet består av myndighetens generaldirektör, som är ordförande, och högst fyra andra ledamöter som ska ha kunskap om konstnärlig verksamhet. Minst två av dem ska företräda universitet och högskolor med högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina. En ledamot utses av regeringen.

Tolkutbildningarna är eftergymnasiala och drivs av folkhögskolor och studieförbund. Utbildningarna förbereder för tre olika yrkesroller:

1. **Kontakttolk** som tolkar mellan enskilda personer som inte behärskar svenska och representanter för svenska myndigheter.
2. **Teckenspråktolk- och dövblindtolk** som tolkar, oftast simultant, mellan talad svenska och svenskt teckenspråk. Vid tolkning för en person med dövblindhet används ofta teckenspråket taktilt.
3. **Skrivtolk** som tolkar för personer som blivit döva eller hörselskadade i vuxen ålder, främst genom att överföra talad svenska till skrift.

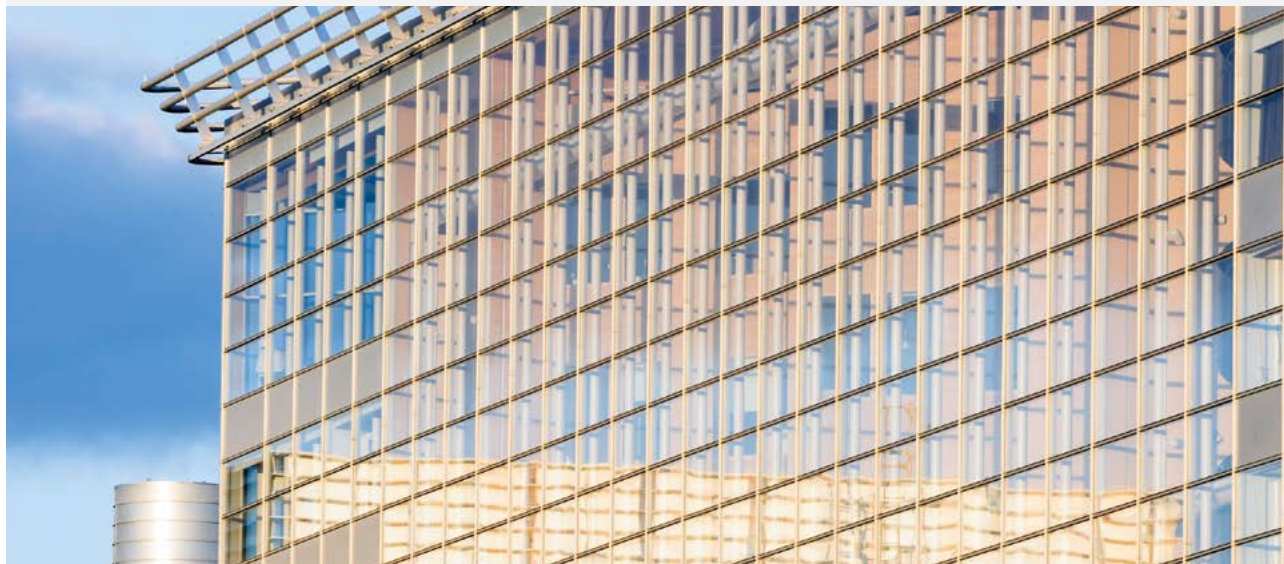
Den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk är en halvtidsutbildning på ett år. Grundutbildningen till teckenspråks- och dövblindtolk är en heltidsutbildning

på fyra år, och skrivtolkutbildningen är en heltidsutbildning på ett år. Det finns också kortare kurser för vidareutbildning, fördjupning och komplettering inom olika specialområden.

Utbildningar som bedrivs av folkhögskolor är avgiftsfria, medan studieförbund får ta ut avgifter. Vissa utbildningar ger rätt till studiemedel från CSN.

Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar statsbidrag till viss utbildning inom folkbildningen som rör tolkning och teckenspråk. Myndigheten utför också tillsyn och granskar utbildningarnas kvalitet, samt främjar utbildningarnas utveckling och kvalitet. Myndigheten informerar också om utbudet av tolkutbildningar som får statsbidrag, och framställer statistik. Myndigheten ansvarar även för en försöksverksamhet med tolkutbildning inom yrkeshögskolan.

Arbetslivets kompetensförsörjning

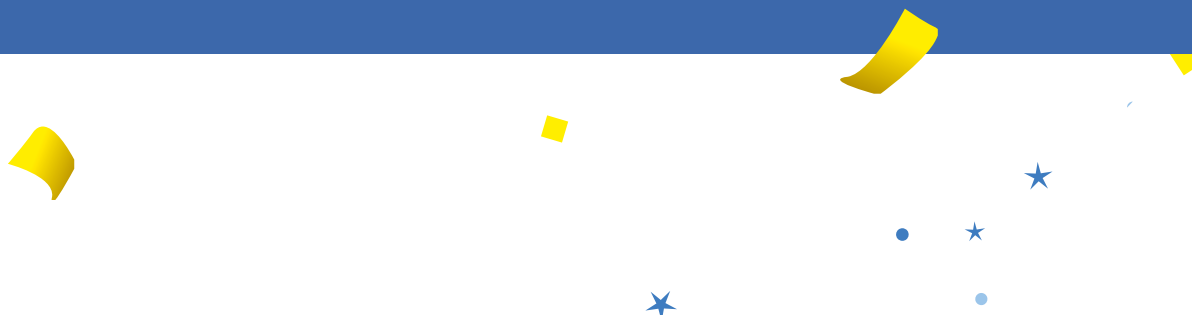

Kompetensförsörjning för arbetslivet har tydligt fokus i myndighetens verksamhet. För att bidra till kompetensförsörjning med andra medel än genom utbildningsformerna inom myndighetens ansvarsområde har övriga verktyg samlats inom ramen för verksamhetsområdet Arbetslivets kompetensförsörjning. Delarna i verksamhetsområdet utgörs huvudsakligen av branschvalidering och Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF.

Branschvalidering är ett konkret verktyg i kompetensförsörjning och SeQF ger struktur för att tydliggöra kompetenskrav och kompetensbehov, för valideringsfrågor och för tillgodoräknande. Referensramen bidrar därmed bland annat till att underlätta och stödja mobilitet på arbetsmarknaden. Kompetensförsörjningsfrågorna hanteras utifrån ett internationellt, nationellt och regionalt sammanhang, där det regionala arbetet med kompetensförsörjning har en tydlig roll.

Myndigheten ansvarar för att pröva frågor enligt förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande, och svarar för att sammanställa uppgifter om nivån på kvalifikationer. Till myndigheten är knutet ett råd för SeQF som består av 13 ledamöter från olika intresseorganisationer och statliga myndigheter med generaldirektören för MYH som ordförande. Rådets uppgift är att bistå myndigheten med underlag inför beslut om inplacering av en kvalifikation i referensramen. Myndigheten är också den nationella samordningspunkten för den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande, EQF.

Myndigheten stöttar även branscherna i deras arbete med att utveckla och kvalitetssäkra, samt informera om modeller för validering.

VÅR MYNDIGHET TAR FORM

Under de första tio åren har arbetet på myndigheten i hög grad präglats av en uppstarts- och påföljande formeringsfas där det löpande operativa arbetet hanterats parallellt som strukturer och rutiner tagit form och etablerats. Arbetet har kantats av utmaningar, men också format en organisation där vi valt att sätta kärnvärden som samverkan i centrum för arbetet. Det vilar i sin tur på en insikt i vår organisation om att de utbildningsformer och uppdrag om arbetslivets kompetensförsörjning som vi ansvarar för utgör system där flera aktörer behöver spela mot samma mål för att nå goda resultat.

Myndigheten har en unik karaktär då våra uppdrag omfattar både tillståndsgivning i form av beviljande och uppföljning i form av tillsyn och kvalitetsgranskning. Under de första åren var uppbyggnaden av och förhållandet mellan dessa processer en utmaning som även var föremål för extern granskning. Statskontoret konstaterade i sin analys av upplägget 2013 att det finns ett värde i att samla kunskapen från tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsgivning i samma myndighet, detta eftersom de olika delarna tillför erfarenheter som fungerar som ett viktigt underlag för att bland annat utveckla normering av utbildningsformerna. Regeringen valde att följa den rekommendationen.

De kunskaper som myndigheten tillgodogjort sig under de första tio åren har resulterat i utveckling av våra interna processer, och av de utbildningsformer vi ansvarar för. Framförallt har yrkeshögskolan som också startade 2009 gjort en resa parallellt med myndigheten, där det största steget mot att utveckla utbildningsformen togs 2015–2016 då riksdagen behandlade propositionen *En stärkt yrkeshögskola* och regeringen beslutade om flera förordningsförändringar. Att vidareutveckla yrkeshögskolan så att utbildningsformen fortsätter att svara mot behov från en föränderlig arbetsmarknad är centralt för vår verk-

samhet idag, och utgör även en av de utmaningar vi tar med oss in i vårt framtida arbete.

Tio år är en lång tid i en organisation som präglas av uppbyggnad med allt vad det innebär av lärande, vägval och erfarenheter – både på den övergripande strategiska nivån och i det dagliga operativa arbetet. Denna publikation rymmer inte allt som hänt, men den bjuder på några utvalda inblickar i hur vår verksamhet byggts upp, och utvecklats under myndighetens första tio år samt vad vi bidragit med. För den som är nyfiken på mer detaljerad fakta är våra statistiska årsrapporter och årsredovisningar en källa till mer fördjupad information.

Arbetet med att analysera behov av och bevilja YH-utbildningar

Redan i förarbetena till yrkeshögskolan från 2007 dir. 2007:121 slås fast att myndigheten ska bevaka omvärldens behov av kompetens, att arbetslivet ska ha ett avgörande inflytande över utbildningarnas utformning och innehåll, och att utbildningarna ska komma till stånd för att det finns ett behov på arbetsmarknaden. Det senare är idag det kriterium som vi på myndigheten lägger störst vikt vid i samband med att vi bedömer en ansökan, vid sidan av faktorer som tidigare resultat, utbildningsupplägg, organisatoriska krav och regional placering. Men bedömningsprocessen har varit föremål för extern granskning vid ett antal tillfällen, och har utvecklats löpande. Utvecklingen har både hängt samman med vår interna organisations framväxt och mognad, och omvärldens förändring och behov med bäring på kompetensförsörjning. Under de första tio åren har YH-utbildningarnas nivå, behörighetskrav, antal starter som beviljas och hur utbildningarna fördelar sig mellan storstad och landsbygd varit frågor som präglat både utbildningsformens progression och myndighetens arbetssätt.

Vår första ansökningsomgång

Den första ansökningsomgången om att bedriva YH-utbildning genomfördes inte av vår myndighet, utan av den då snart avvecklade Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning (KY-myndigheten) under några månader på våren 2009. Arbetet skedde parallellt som organisationskommittén under ledning av myndighetens framtida generaldirektör Pia Enochsson genomförde sitt arbete med bildandet av MYH. Totalt beviljades 79 yrkeshögskoleutbildningar som startade hösten 2009. Den 1 juli 2009 fanns totalt 905 utbildningar under den nybildade Myndigheten för yrkeshögskolans paraply, varav 826 stycken var KY-utbildningar som löpande fasades ut fram till 2013.

En av de första arbetsuppgifterna som vår nystartade myndighet tog sig an hösten 2009 var att öppna en ansökningsomgång för att bedriva YH-utbildning med start hösten 2010. 414 ansökningar kom in, varav 99 stycken beviljades. Av dessa var 89 yrkeshögskoleutbildningar och 10 påbyggnadsutbildningar som ombildats till yrkeshögskoleutbildningar. Förutom dessa så beviljades 80 KY-utbildningar ombildning till yrkeshögskoleutbildningar.

Rekrytering till den nystartade myndigheten pågick under tiden som ansökningsprocessen löpte på, och eftersom vår analysverksamhet ännu inte var uppbyggd använde vi oss av bedömningar och prognoser från aktuella branschorganisationer, samt analyser från den tidigare KY-myndigheten som underlag för beslut. Den övergripande bedömningen av arbetsmarknadsbehovet stämde av med branschorganisationer och myndighetens nyligen instiftade arbetsmarknadsråd.

Resultatet av den första ansökningsomgången mötte kritik både från anordnare och branscher för vad som upplevdes som otydliga beslut, och i fallet med de ombildade KY-utbildningarna på grund av otillräcklig koppling till utbildningarnas tidigare resultat. Man upplevde också att myndighetens analys av kompetensbehovet på arbetsmarknaden, och den bild av framtida behov av kompetenser som myndigheten identifierade behövde bli tydligare.

Vårt arbete granskas

Under de gångna tio åren har myndighetens arbete med ansökningsomgången för yrkeshögskolan granskats vid flera tillfällen. Med anledning av kritiken som följde på den första ansökningsomgången fattade myndighetens dåvarande generaldirektör Pia Enochsson under 2011

beslut om en genomlysning av hela processen att analysera kompetensbehov och bevilja ansökningar. Två externa utredare fick då i uppdrag att granska myndighetens arbete i förhållande till uppdraget. 2013 gjorde Statskontoret en analys av myndigheten och dess verksamheter. 2014 granskade konsultfirman Ramböll på regeringens uppdrag vår analysverksamhet och 2015 genomförde Riksrevisionen en förstudie av i vilken mån YH-utbildningarna tillgodosåg arbetslivets behov. Förstudien föranledde dock ingen vidare utredning eftersom det inte ansågs behövas, bland annat eftersom IFAU nyligen publicerat sin studie om yrkeshögskolans effekter.

De granskningar och analyser som genomfördes 2011–2013 resulterade i liknande slutsatser och rekommendationer till myndigheten. Dessa har sedan varit fokus i de förbättringar som vi sedan arbetat med:

- att stärka kopplingen till arbetslivets behov av kompetens i ansökningarna,
- att få till stånd en tydlig och rättssäker bedömnings- och beviljandeprocess i syfte att stärka myndighetens och yrkeshögskolans trovärdighet,
- att stärka kopplingen mellan utbildningarnas resultat och beviljande,

Vi lyssnar, lär och förbättrar löpande

Efter utredningen 2011 påbörjade myndigheten ett utvecklingsarbete som resulterade i tydligare strukturer och rutiner för vårt arbete med ansökningarna, och utgjorde ett viktigt första steg i professionaliseringen av den nystartade verksamheten. Vi förtydligade anvisningarna till ansökan, och tog fram rutiner som sammanställdes i en bedömningshandbok i syfte att skapa en enhetligare och mer rättssäker bedömningsprocess. Även beslutsformuleringarna förtydligades i syfte att öka transparens och begriplighet för avnämarna. Vi började även kommunicera fördjupad information om vad som bedöms i en ansökan inom dess olika områden, och ge råd kring vad som är bra att tänka på inför ansökan. Intern struktur och metod för arbetet har löpande utvecklats och justerats sedan dess, och kopplingen till utbildningarnas tidigare resultat stärks löpande efterhand som vår kunskap på området ökar.

Fokus i ansökan har efterhand riktats mer mot ökade krav på arbetsmarknadsrelevans, där en tyngre bevisbörda kommit att läggas på den som ansöker om att be-

driva YH-utbildning att styrka arbetslivets behov av den kompetens som ansökan avser. En av de skarpa- re åtgärderna introducerades 2014 i form av så kalla- de avsiktsförklaringar, som konkret innebär att de fö- retag och organisationer som i ansökan uppges vara avnämare av den kompetens YH-utbildningen ska le- da till intygar att så är fallet.

En annan återkommande utmaning med ansökningar- na bestod i att de inte alltid svarade mot kraven i yr- keshögskolans reglering om eftergymnasial nivå. När det svenska kvalifikationsramverket SeQF introduce- rades 2015 kom det att fungera som stöd i att stärka kvaliteten på inkomna ansökningar i detta hänseende, och underlättade även bedömningsarbetet. Idag kan vi se att kvaliteten i ansökningarna om att få bedriva YH-utbildning gradvis har förbättrats med bäring på efterfrågade yrkesroller och eftergymnasial nivå.

Sedan 2016 arbetar myndigheten också för att mins- ka andelen vita fläckar på kartan avseende YH-utbild- ningarna, eftersom kompetensförsörjning är en ange- lägen fråga för hela landet. I den senaste ansöknings- omgången var den procentuella ökningen av antalet utbildningsplatser störst i Västerbotten, Kronoberg

och Dalarna, och antalet platser per capita är sedan några år störst i Jönköpings län. Andelen distansut- bildningar inom yrkeshögskolan har de senaste åren ökat från 12 procent till 24 procent. Vi försöker också uppmuntra och skapa bättre förutsättningar för yrkes- högskolor som vill bedriva utbildning på flera orter samtidigt. För att göra det enklare att bedriva under- visning med mindre grupper har vi justerat de scha- blonbelopp som betalas ut till anordnarna.

Ytterligare en del i utvecklingen av vårt arbetssätt var att vi började genomföra löpande förtroendemätning- ar kopplat till arbetet med bedömning av ansökningar respektive tillsyn och kvalitetsgranskning. Resultaten visar att det externa förtroendet för myndighetens ar- bete med olika delar gradvis stärks, mellan 2016 och 2019 har det ökat från 3,1 till 3,4 i medelvärde på en femgradig skala. Arbetet med att utveckla, förtydliga och förklara hur vi arbetar med ansökningsverksam- heten fortgår dock löpande i syfte att fortsätta stärka förtroendet för hur vi arbetar på myndigheten, och för att vi ska kunna svara upp mot vårt uppdrag om att förse arbetsgivare med efterfrågad kompetens. Under de senaste två åren har fokus också till stor del legat på att ta fram nya digitala lösningar och en förenklad process för de som söker, vilket bland annat ska göra det möjligt för utbildningsanordnaren att återanvända uppgifter ur tidigare ansökningar och minska upp- giftslämnarbördan.

Vår organisation utvecklas

De återkommande problembilderna i de externa granskningarna under myndighetens första fem år var delvis ett symptom på organisatoriska utmaningar kopplat till våra utvecklingsfaser, men det speglade också de oklarheter som rådde gällande förhållandet mellan beviljande och granskning och uppföljning i organisationen. Statskontoret konstaterade i sin ana- lys att det fanns en styrka i att både beviljande- och uppföljningsprocess rymdes i samma myndighet, vil- ket innebar att intern osäkerhet kring detta kunde läg- gas åt sidan och fokus läggas på att organisera granskningen och stärka kopplingen till beviljande- processen.

I samband med att våra nuvarande generaldirektör Thomas Persson tillträdde 2014 var vi redo för en om- fattande omorganisation som fick det interna arbets-

namnet MYH 2.0. Den resulterade i en ny organisations- och chefsstruktur med fokus på ökad sammanhållning i myndigheten genom bland annat gemensamma målbilder, stärkt strategisk planering och stärkta förvaltningsmässiga rutiner. Ett systemperspektiv på våra utbildningsformer började etableras i organisationen, som ledde till att vi stärkte vår omvärldsbild och ökade fokus på dialog och kommunikation med externa intressenter. Efterhand som strukturer och rutiner etablerats har vår verksamhet allt mer fokuserat på effekter och på att utveckla våra arbetssätt.

Analyserna av arbetslivets kompetensbehov

När det gäller vårt arbete med analyser och prognoser av arbetslivets kompetensbehov började myndigheten med start 2011 att föra en närmare dialog med både anordnare och branscher. Utifrån kritiken om otydlighet

som väcktes kopplat till resultatet av vår första ansökningsomgång tog vi fram fördjupade analyser av både specifika yrkesroller och regionala kompetensbehov kopplat till yrkeshögskolan. Analyserna är tänkta att användas som ett kompletterande och stödjande material till ansöknings- och bedömningsprocessen. Detta hänger samman med att analyserna endast beskriver efterfrågan på en övergripande nivå med en viss koppling till redan beviljat utbud av utbildningar inom yrkeshögskolan, medan vi i bedömningen av en ansökan tar hänsyn till många fler faktorer än just efterfrågan. I arbetet fördjupades samverkan med branschorganisationer och de regionala organ som ansvarade för de regionala kompetensplattformarna över tid.

Systemperspektivet som växte fram i organisationen började även omfatta denna del av verksamheten. Myndigheten började publicera en vägledning i samband med

att ansökningsomgången öppnade, som stöd för den som avsåg att ansöka om att starta yrkeshögskoleutbildning. Dokumentet innehåller myndighetens bedömningar som gjorts kring utbildningar som leder till olika yrkesroller, yrkesgrupper och/eller kompetenser. Syftet med dessa bedömningar är bland annat att göra ansökningsprocessen effektivare för både anordnare och för myndigheten genom att klargöra vissa ställningstaganden kring färdigheter och utbildningsinnehåll som kommer att vara vägledande för bedömning av ansökningar. 2014 började dessa bedömningar stämmas av med berörda branschorganisationer, vilket idag är en naturlig del i vårt arbets sätt.

Efterhand har vägledningarna utvecklats till en serie publikationer som heter *Områdesanalys och inriktning*. De syftar till att på ett övergripande sätt belysa och analysera faktorer som kan komma att påverka kompetensbeho-

ven inom ett analysområde och att identifiera framtida kompetensbehov som efterfrågas från yrkeshögskolan. Områdesanalyser har idag tagits fram med koppling till utbildningsområdena Data/IT, Ekonomi, administration och försäljning, Hälso- och sjukvård, Samhällsbyggnad, Teknik samt Transporttjänster. Fler områden kommer att tillkomma.

Vi har också börjat kommunicera målbilder som utgår från myndighetens egen behovsanalys och tar hänsyn till framtida efterfrågan, redan beviljade platser, liksom till nationella strategier för kompetensförsörjning. För ansökningsomgång 2017 angav målbilderna att utbildningsområdena Data/IT, Samhällsbyggnad och byggteknikrespektive Teknik och tillverkning skulle prioriteras och att storstadslänens andel av utbildningar inte skulle öka. De beslut som fattades i början av 2018 motsvarade i huvudsak målbilderna, med det undantag att Data/IT minskade

En ny fas för yrkeshögskolan

2013 fick en särskild utredare i uppdrag av Utbildningsdepartementet att genomföra en översyn av Myndigheten för yrkeshögskolans uppgifter och vissa frågor om yrkeshögskolan. Detta arbete utgjorde sedan den huvudsakliga basen för departementsskrivelsen (Ds 2015:41) och sedermera propositionen *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap* (Prop. 2015/16:198) som beslutades 2016 och trädde i kraft 2017. 2017 inleddes även en kraftig expansion av YH. Under perioden 2017–2022 ökar andelen årsplatser succesivt med 45 procent, och antalet studerande inom YH stiger under perioden från 48 000 till ungefär 70 000.

Ändringarna i den beslutade propositionen innebär att förutsättningarna för att YH ska förmedla kompetens utifrån arbetslivets behov stärks ytterligare. Sedan 1 januari 2017 då lagändringarna trädde i kraft omfattar yrkeshögskolans lagstiftning krav på att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, vilket betyder att anordnaren måste ha såväl praktiska förutsättningar som egen kunskap om yrkesområdet för att få anordna en yrkeshögskoleutbildning. Hur detta ska prövas i ansökan är en fråga som myndigheten nu arbetar med.

Riksdagens beslut innebär även att en länge omdiskuterad fråga fått sin lösning. Det gäller möjligheten för en utbildning att ingå i yrkeshögskolan under längre tid än de två utbildningsstarter som den tidigare lagstiftningen medgav. Syftet med förändringen är att yrkeshögskolan ska få bättre förutsättningar att kunna tillgodose samhällets och arbetslivets behov av kompetens i såväl det medellånga som mer långsiktiga perspektivet. Förändringarna har också öppnat upp för fler aktörer att anordna YH-utbildning då även andra statliga myndigheter än universitet och högskolor har möjlighet att ansöka. I syfte att stärka förutsättningarna att fylla platserna på utbildningarna kan YH-utbildning idag också bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå, om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen.

För att så få utbildningsomgångar som möjligt ska ställas in på grund av för få sökande, ger vi också sedan några år utbildningsanordnare inom några utbildningsområden med risk för många inställda starter möjlighet att ansöka om ett tillfälligt startbidrag. En annan möjlighet som tillkommit är att utbildningsanordnare haft möjlighet att bedriva enstaka kurser på beviljade men outnyttjade platser.

sin andel av det totala antalet beviljade platser något. In- för ansökningsomgång 2018 informerade vi om att utbild- ningsområdena Data/IT, Samhällsbyggnad och byggtekn- nik samt Teknik och tillverkning vidare skulle komma att prioriteras, liksom att storstadsregionernas andel av ut- bildningsutbudet fortsatt inte bör öka, vilket i huvudsak slog igenom i beslutet.

De beslutade regeländringarna 2015/16 innebär att förut- sättningarna för att YH ska förmedla kompetens utifrån arbetslivets behov stärks ytterligare. Sedan 1 januari 2017 omfattar yrkeshögskolans lagstiftning krav på att en ut- bildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att an- ordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, vilket betyder att anordnaren måste ha såväl prak- tiska förutsättningar som egen kunskap om yrkesområ- det för att få anordna en yrkeshögskoleutbildning. Hur detta ska prövas i ansökan är en fråga som myndigheten nu arbetar med. Riksdagens beslut innebär även att en länge omdiskuterad fråga fått sin lösning. Det gäller möj- ligheten för en utbildning att ingå i yrkeshögskolan under längre tid än de två utbildningsstarter som den tidigare lagstiftningen medgav. Syftet med förändringen är att yr- keshögskolan ska få bättre förutsättningar att kunna till- godose samhällets och arbetslivets behov av kompetens i såväl det medellånga som mer långsiktiga perspektivet.

Förändringarna har också öppnat upp för fler aktörer att anordna YH-utbildning då även andra statliga myndighe- ter än universitet och högskolor har möjlighet att ansöka. I syfte att stärka förutsättningarna att fylla platserna på utbildningarna kan YH-utbildning idag också bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå, om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen.

För att så få utbildningsomgångar som möjligt ska ställas in på grund av för få sökande, ger vi också sedan några år utbildningsanordnare inom några utbildningsområden med risk för många inställda starter möjlighet att ansöka om ett tillfälligt startbidrag. En annan möjlighet som till- kommit är att utbildningsanordnare haft möjlighet att be- driva enstaka kurser på beviljade men outnyttjade platser.

Vår granskningsverksamhet

Under myndighetens första tio år har granskningsverk- samheten genomgått förändringar och utvecklats. Till- synsverksamheten gjordes om 2014–2016, en period då grunden för den nuvarande tillsynen lades. Under den här perioden fick också vår kvalitetsgranskningsverk- samhet en tydligare roll och egen organisatorisk plats. Inom granskningsverksamheten pågår ett intensivt arbe- te med att utveckla och finslipa metod och återföring av resultat.

Tillsynsverksamheten, både kontroll och stöd

Myndighetens tillsynsuppdrag omfattar dels att kontrol- lera om utbildningarna som myndigheten ansvarar för uppfyller de krav som följer av lagar och förordningar, dels att i samband med tillsynen ge råd och vägledning till utbildningsanordnarna i syfte att säkerställa att utbild- ningsanordnaren har god kännedom om författningarnas krav. Myndigheten hanterar externa klagomål och olika signaler om brister som härrör från exempelvis vår kvali- tetsgranskning eller signaler i våra studiedokumentations- eller statsbidragssystem samlat under begreppet tillsyn på förekommen anledning.

Tillsynsverksamheten ska först och främst identifiera och rätta till brister i utbildningarna, men också identifiera om- råden och ringa in utbildningsanordnare med särskilt många, allvarliga eller upprepade brister för att myndig- heten ska kunna rikta stödinsatser. Kunskapen om en ut- bildningsanordnares förutsättningar att bedriva utbildning är central för myndighetens verksamhet. Den har efter- hand som erfarenheterna och arbetsmetoderna utveck- lats kunnat användas i bedömning av ansökningar, fram- förallt inom yrkeshögskolan. Att det är viktigt att så sker har var en viktig återkoppling i de översyner som genom- fördes av myndighetens arbetssätt 2011 och 2013, samt i departementsskrivelsen (Ds 2015:41).

Ökat fokus på stödjande arbete och anordnarens förmåga

Tillsynen bedrivs i olika former: inledande tillsyn, etable- ringsstöd, tillsyn på förekommen anledning, samt fördju- pad tillsyn. Den inledande tillsynen syftar till att säker- ställa att utbildningsanordnaren har förutsättningar att genomföra sin utbildning i överensstämmelse med regel- verket. Den har sedan 2018 i allt högre grad ersatts av så kallat etableringsstöd i syfte att nå så många utbild-

ningsanordnare som möjligt inför utbildningsstart. Syftet med etableringsstödet är att bidra till att stärka förutsättningarna för anordnarna att genomföra utbildningen på ett bra sätt. I arbetet har vi prioriterat utbildningar hos utbildningsanordnare som är nya inom yrkeshögskolan, utbildningar inom för utbildningsanordnaren nya utbildningsområden och utbildningar som drivs av utbildningsanordnare som fått kritik vid tidigare tillsyner.

Vid sidan av den stödjande verksamheten har vi valt att ställa utbildningens genomförande och utbildningsanordnarens förmåga att bedriva utbildning allt mer i centrum i samband med vår fördjupade tillsyn. Syftet med den fördjupade tillsynen är att ge en grundlig genomlysning av utbildningen och säkerställa regelefterlevnad när det gäller utbildningens innehåll och genomförande, ledning och utveckling samt de studerandes rättssäkerhet. Detta innebär att vi i högre grad uppmärksammar utbildningsanordnarnas dokumentation och beslut som rör utbildningarnas genomförande.

Vilka brister har vi sett?

Tillsynsärenden kan oavsett i vilken tillsynsprocess de identifieras och upprättas leda till kritik mot utbildningsanordnaren. Denne ska då se till att bristen åtgärdas och säkerställa att den inte upprepas. Om bristerna ändå kvarstår kan myndigheten använda olika sanktionsmöjligheter som framgår av utbildningsformernas olika förordningar. En sådan sanktion kan vara återkrav av statsbidrag. Tillsynsbesluten kommuniceras till utbildningsanordnaren och utbildningens ledningsgrupp, och i de fall det rör ett klagomålsärende även till den klagande. I majoriteten av fallen åtgärdas bristerna, det är endast vid enstaka fall sedan 2009 som vi varit tvungna att ställa in en utbildning.

Kritiken som myndigheten riktar mot utbildningsanordnare som en konsekvens av vår regelbundna eller fördjupade tillsyn handlar i de flesta fall om utformningen av kursplaner, som ofta saknar tydligt angivna former för examination och principer för betygssättning. Andra vanliga områden för kritik är att ledningsgruppen inte fastställt kursplaner eller fattat beslut om antagning av studerande, eller att utbildningsanordnaren inte lämnat fullständig studiedokumentation eller har tagit ut otillåtna avgifter av de studerande. Ledningsgruppens sammansättning, där representanter för arbetslivet inte alltid varit i majoritet eller där studerande- eller högskolerepresentanter saknats är en annan vanlig kritikpunkt.

Det mest frekventa området för kritik vid extern anmälan om brister har de senaste åren varit utbildningens organisation och dagliga ledning, där kritiken ofta handlar om att de personer som ansvarar för den dagliga ledningen har bristande förutsättningar att leva upp till kraven. I andra fall handlar kritiken om undervisningen, att utbildningsanordnaren ger färre undervisningstimmar än vad utbildningsplanen utlovar, eller att de studerande får otillräcklig information kring betygskriterier eller inte får återkoppling kring betyg inom rimlig tid. Ytterligare områden för kritik när det gäller yrkeshögskolan har varit att studerande inte fått LIA-plats eller inte har fått de stödåtgärder de har rätt till.

Kvalitetsgranskningsverksamheten tar form

Medan tillsynen har fokus på lagar och regelefterlevnad arbetar kvalitetsgranskningen med att undersöka att utbildningarna håller en hög och jämn kvalitet genom att bedöma utbildningarna mot de kvalitetskriterier som myndigheten fastställt.

Myndigheten genomförde sin första tematiska kvalitetsgranskning 2011, då med fokus på kvalitetssystem hos YH-anordnare. Efterhand som vår organisation utvecklats, kopplat till de externa granskningar som genomfördes 2011 och 2013, fick kvalitetsgranskningen en tydligare roll på myndigheten. 2014 startade arbetet med att på allvar systematiskt kvalitetsgranska YH-utbildningarna. I samband med den större interna omorganisationen vi genomförde 2015 fick kvalitetsgranskningen också en egen organisatorisk plats som enhet.

Kvalitetsgranskningens främsta syfte är att bidra till utvecklingen av enskilda utbildningar inom de utbildningsformer som myndigheten ansvarar för. I takt med att kvalitetsgranskningen börjat leverera resultat används bedömningarna som ett av underlagen vid bedömning av ansökan om att ingå i yrkeshögskolan, och stärker ytterligare kopplingen mellan resultat och beviljande. I vissa fall fungerar de erfarenheter som görs i arbetet med kvalitetsgranskningen också som underlag för generella stödinsatser gentemot utbildningsanordnare.

De bedömningar som görs i samband med kvalitetsgranskningen utgår från kvalitetskriterier som ser olika ut beroende på utbildningsform. Idag finns kriterier för kvalitetsgranskningar för yrkeshögskolan, konst- och kulturutbildningar samt tolkutbildningarna.

Sedan 2016 delas de granskade YH-utbildningarna in i fyra bedömningskategorier:

- Utbildningar med mycket hög kvalitet, detta är utbildningar som i alla avseenden uppfyller kvalitetskriterierna och som har hög examensgrad och hög andel studerande som får arbete som stämmer överens med utbildningen.
- Utbildningar med hög kvalitet, denna kategori innehåller utbildningar som uppfyller kvalitetskriterierna och bedöms hålla hög kvalitet.
- Utbildningar som inte håller tillräckligt hög kvalitet i alla delar, här återfinns utbildningar som inte fullt ut uppfyller kvalitetskriterierna och behöver utvecklas.
- Utbildningar med bristande kvalitet, detta är utbildningar som inte uppfyller kvalitetskriterierna och där myndigheten bedömer att nödvändiga åtgärder för att utveckla utbildningen inte kan genomföras inom rimlig tid.

Arbetet fortsätter att utvecklas

Eftersom myndighetens kvalitetsgranskning inriktas mot enskilda utbildningar är det inte självklart att bedömningar och slutsatser kan generaliseras till att omfatta utbildningsformerna som helhet. I syfte att på ett tydligare sätt kunna bedöma om kvalitetsgranskningen verkligen bidrar till en generell utveckling av utbildningarna kommer myndigheten att från och med 2019 arbeta med uppföljande kvalitetsgranskningar. Under 2019 pågår även arbetet med att ta fram ett självvärderingsverktyg som är tänkt att stötta anordnarna i deras arbete med att få det egna systematiska kvalitetsarbetet på plats.

Arbetslivets kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning för arbetslivet har haft tydligt fokus i myndighetens verksamhet ända sedan starten 2009, även med andra medel än de utbildningsformer vi ansvarar för. De första sex åren låg fokus på att bereda förslag på verktyget SeQF, samt att ta fram nationella riktlinjer för validering. Nedan ges en kort inblick i det arbetet.

SeQF är fortfarande ett huvudområde men nu med fokus på tillämpning. Det andra huvudområdet idag är branschvalidering. Efterhand har vi samlat dessa verktyg inom ramen för verksamhetsområdet Arbetslivets kompetensförsörjning. Utgångspunkten för verksamhetsområdet är att ge stöd till aktörer för att öka kvalitet, relevans och hållbarhet i kvalifikationer som bidrar till kompetens för-

sörjning. Branschvalidering är ett konkret verktyg i kompetensförsörjning medan vårt ansvar för SeQF ger förutsättningar att bidra till samverkansvinster mellan kompetensförsörjning och utbildningssystem och därmed till att ge individer ökade möjligheter till livslångt lärande. Kompetensförsörjningsfrågorna hanteras utifrån ett internationellt, nationellt och regionalt sammanhang. Myndighetens arbete fokuserar idag även på att öka samordningen mellan SeQF och validering, en grundförutsättning för både branschvalidering och validering är nämligen att det finns väl definierade kvalifikationer. På så sätt bidrar vi till ökad användning av validering och ökad kvalitet i valideringens genomförande.

Framtagandet av SeQF

När vi bildades 2009 fick myndigheten i uppdrag att vara nationell samordningspunkt för EQF, det gemensamma europeiska kvalifikationsramverket vilket många europeiska länder är anslutna till. Vi skulle ta fram ett förslag på en svensk nationell referensram som kunde kopplas till det övergripande europeiska ramverket. En viktig utgångspunkt för myndighetens arbete var att nivåerna i referensramverket utformades så att de täckte in alla delar av det offentliga utbildningssystemet, samtidigt som de också skulle kunna inkludera kvalifikationer som utfärdas av privata aktörer och branscher.

En arbetsgrupp av externa experter och medarbetare internt på myndigheten deltog i arbetet med att ta fram ett utkast till referensrapport. I syfte att kunna presentera ett väl förankrat förslag präglades arbetet genomgående av öppenhet och dialog med berörda intressenter och myndigheter. 2014 presenterades ett utkast där referensramen föreslogs bestå av åtta nivåer där varje nivå innehåller tydligt definierade resultat av lärandet i form av kunskaper, färdigheter och kompetens. 2015 fick myndigheten i uppdrag att hantera Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF). Under 2016 infördes SeQF fullt ut och det blev möjligt att ansöka om inplacering i referensramen för kvalifikationer utanför det formella utbildningssystemet.

Vad bidrar SeQF med?

Syftet med EQF är att göra det enklare att jämföra EU-medborgarnas olika kvalifikationer, både från studier och från arbetslivet. I referensramen ska man samla examina, intyg, certifikat och diplom i ett gemensamt system. Tanken är att underlätta för enskilda EU-medborgare som vill studera eller arbeta utomlands. Även arbetsgivare och

utbildningsanordnare har nytta av referensramen när de rekryterar personal och tar emot utländska studenter. Med det nationella ramverket, SeQF, synliggörs allt resultat av lärande oavsett hur det är förvärvat, på så sätt blir det lättare att jämföra kvalifikationer från studier och arbetsliv både nationellt och internationellt.

Vårt arbete med validering

Mellan 2009 och 2016 hade myndigheten i uppgift att samordna och stödja en nationell struktur för validering i Sverige. Validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats. Validering kan vara till nytta på många vis:

- Om du saknar nödvändiga betyg eller intyg är validering ett sätt att bli behörig till en utbildning eller kvalificerad för ett arbete ändå.
- Den som har formella betyg från en utbildning kan valideras och på så vis förkorta tiden på en annan utbildning, så att du slipper läsa det du redan kan.
- Företrädare för skolor eller branscher kan använda bedömning av reell kompetens eller validering som ett sätt att behörighetsförklara en sökande eller anställa en person som saknar intyg på sin yrkeskompetens.

Under perioden 2009–2016 tog vi fram nationella kriterier och riktlinjer för validering av reell kompetens på uppdrag av regeringen. Dessa kriterier och riktlinjer ligger till grund för de tillämpningar som myndigheten har utvecklat inom utbildningsformerna YH och grundutbildning till kontakt tolk, samt inom branschvalidering. Under 2015 genomförde vi en pilotstudie om riktat statsbidrag för validering inom yrkeshögskolan, delvis utifrån att regleringsbrevet för 2015 innehöll uppdrag och rapporteringskrav avseende reell kompetens. Pilotstudiens främsta syfte var att bredda rekryteringen till yrkeshögskolan ur ett mångfaldsperspektiv. Erfarenheterna från pilotstudien har föranlett myndigheten att fastställa att validering av reell kompetens

är ett verktyg för att bredda rekryteringen till yrkeshögskolan.

Idag består vårt uppdrag i att främja användningen och utvecklingen av validering inom de utbildningar som myndigheten ansvarar för, och arbetet är koncentrerat mot yrkeshögskole- och kontakttolkutbildningar. Vi arbetar också övergripande för att bidra till den nationella strategin för validering och till utvecklingen inom strategins prioriterade områden, och har medverkat i Valideringsdelegationens arbete med en representant i delegationen och genom deltagande i arbetsgrupper, till exempel i en arbetsgrupp för branschvalidering tillsammans med representanter för arbetsmarknadens parter. Vi ska också stödja branscherna i deras arbete med att utveckla och kvalitetssäkra modeller för validering, samt informera om dessa.

Sedan 2018 driver vi europeiska socialfondsprojektet *Branschvalidering Operativ och Strategisk Samverkan* tillsammans med ett tjugotal branscher. Syftet är att ge branscherna aktivt stöd i att utveckla och kvalitetssäkra valideringsmodeller med utgångspunkt i den Standard och riktlinjer för branschvalidering av yrkeskompetens som fastställdes inom ramen för ett regeringsuppdrag till myndigheten 2016.

Samverkan kring validering

Under 2016 och 2017 tog MYH initiativ till en myndighets-samverkan kring valideringsfrågor. Medverkande myndigheter är Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket, UHR, Skolverket, ESF-rådet, Valideringsdelegationen och MYH. Målet med samverkan är att förstärka samordningen av myndigheternas arbete med validering och att säkerställa att det finns strukturer för långsiktigt samarbete mellan myndigheterna. Myndighetscheferna träffas årligen för att diskutera genomförda och kommande aktiviteter och utse sammankallande i den styrgrupp som leder arbetet.

INTERVJU MED GENERALDIREKTÖR THOMAS PERSSON

Vilket var ditt intryck av MYH när du började?

– Jag gjorde ett medvetet val när jag ansökte om att bli GD på MYH. Flera personer hade tipsat och uppmanat mig att söka, och jag hade även gjort en egen research. I huvudsak handlade det för mig om att jag gärna ville ha ett spännande och komplext chefsuppdrag inom utbildningssektorn, efter att ha varit utbildningsdirektör i Stockholms stad i tio år. Jag ville använda mina erfarenheter och kunskaper i ett nytt sammanhang, där jag kunde verka nära kärnverksamheten. I Stockholm med 16.000 anställda, många chefsnivåer, 200 skolor och en årsbudget på ca 14 miljarder blev uppdraget mer fokuserat på strukturfrågor. När jag tog reda på vad myndigheten ansvarade för och gjorde, men också hur verksamheten genomfördes, blev jag nyfiken och intresserad. Intrycket var att myndigheten hade ett mycket viktigt uppdrag, som dessutom låg inom flera politikområden: utbildning, arbetsmarknad och tillväxt/näring. Det förhållandet förstärktes också i mina initiala kontakter med medarbetare, anordnare och arbetslivet. Jag tyckte också att jag kunde se att myndigheten hade en hel del spännande utmaningar. Jag har aldrig kommit till en arbetsplats där efterfrågan på förändring varit så stor och stark.

Vad såg du för möjligheter?

– Utbildningssystemet yrkeshögskolan kändes som en mycket spännande konstruktion med hög potential. En möjlighet att arbeta med utvecklingen av detta system triggade mig. Jag uppfattade också att flera av de utmaningar som medarbetare och aktörer lyfte fram var möjliga att ta tag i och åtgärda. Jag såg en potential att frigöra engagemang och drivkrafter. Det fanns redan ett stort engagemang och vilja på många håll i myndigheten och

bland yrkeshögskolans aktörer. Jag såg också många skickliga medarbetare, som ville att myndigheten skulle bli ännu bättre.

Vad var viktigast för dig att genomföra?

– Jag ville stärka det interna samarbetet, och få organisationen att förstå att alla delar fyller en funktion och att det är verksamheten och det vi åstadkommer som är det viktiga. Alla bidrar med sin kompetens till helheten. Jag ville också samla alla aktörer i att se att yrkeshögskolan är ett system, ett utbildningssystem. Det består av aktörer och mängder av delsystem. Om systemet som helhet ska fungera väl, måste aktörer och delsystem "trimmas" och "kalibreras" för att kunna leda till en positiv utveckling av hela systemet och för goda utfall. Det gäller naturligtvis även för de andra utbildningssystem som myndigheten ansvarar för. Att försöka få en förståelse för begreppet utbildningssystem blev därför viktigt för mig. Det jag sedan ägnade mig åt initialt – förutom att presentera mig för och bygga relationer med intressenter och medarbetare, var att göra en analys av vad som behövde utvecklas på myndigheten och i verksamhetsområdena. I det läste jag mycket rapporter och intervjuade många inblandade. Jag fick en hel del inspel från engagerade medarbetare. Jag hade också många samtal med representanter för aktörerna i yrkeshögskolan. Detta arbete ledde fram till en beskrivning av utmaningar och problem, som vi sedan diskuterade tillsammans i myndigheten. Beskrivningen kan sammanfattas med att vi behövde arbeta med att stärka samarbetet internt i organisationen i syfte att öka externa intressenters förtroende för myndigheten och de beslut som fattades.

Med detta som bakgrund diskuterade vi gemensamt i myndigheten om den framtagna problembilden stämde, men också och vad som därmed behövde utvecklas för att myndigheten skulle fungera ännu bättre. Det var då vi började arbeta med systembegreppet, för att kunna förstå hur en utbildningsform fungerar, hur aktörerna agerar utifrån sina roller och vad myndigheten skulle kunna göra för att påverka systemets funktion. Det var en mycket god stämning i dessa diskussioner och jag uppfattade att det fanns ett mycket starkt stöd för problembilden och vad som borde förändras. I korthet handlade det om åtgärder för att få en mer sammanhållen myndighet, om några organisationsjusteringar, om utveckling av myndighetskulturen och om ett förändringsarbete kring yrkeshögskolan (främst kring analys och ansökan).

Innan vi lämnade våra myndighetsdagar det året hade vi också pratat om hur hela detta omfattande förändringsarbete skulle organiseras och bedrivas. Jag minns än idag den positiva känslan som fanns i rummet när vi var klara med diskussionerna om hur det omfattande förändringsarbetet skulle organiseras och bedrivas. Vi hade vågat tala om styrkor och brister och tillsammans lagt grunden för en väl fungerande och initiativrik myndighet. Så blev det också, även om vi då inte tydligt och i detalj kunde se det hårda arbete som väntade. Det tog nästan fyra år innan vi hade genomfört det vi föresatte oss i augusti 2014. Det har varit fantastiskt att se hur alla engagerade medarbetare sakta men säkert, ibland i kraftig motvind, har genomfört det omfattande förändringsarbetet.

Hur ser du på expansionen av YH?

– YH har expanderat sedan starten, och innan dess expanderade föregångaren KY. Just nu pågår en femårig expansion under perioden 2018–2022. Då ska volymen öka med ungefär 50 procent. Den enda rimliga slutsatsen man kan dra av denna utveckling är att det har funnits och finns ett stort behov i arbetslivet av en avancerad yrkesutbildning. Min bedömning är dessutom att YH kommer att fortsätta att öka även längre fram. De främsta skälen för den bedömningen är, dels att arbetslivet och dess branscher själva visar på ett kompetensförsörjningsbehov som en utökad yrkeshögskola kan tillfredsställa, dels att det finns ett starkt politiskt stöd för en högre yrkesutbildning.

En viktig följdfråga är om det i praktiken går att expandera yrkeshögskolan på detta sätt. Vi kan då konstatera att det redan skett en expansion. Den har varit möjlig för

att det funnits intresserade och behöriga sökanden, ett engagerat och arbetsvilligt arbetsliv samt anordnare som varit beredda att ta på sig uppdrag och ta vissa ekonomiska risker. Kan vi räkna med att alla dessa aktörer är beredda att skala upp ytterligare? Kommer antalet behöriga sökanden att fortsätta öka? Finns det lokala arbetslivsrepresentanter som är beredda att arbeta med ansökningar, LIA och i ledningsgrupp? Finns det intresserade anordnare? Det vi vet är att antalet sökande har ökat, men att det samtidigt är svårt att fylla vissa utbildningar, främst sådana med särskilda förkunskapskrav inom matematik-naturvetenskap-teknik. Vi vet också att antalet arbetslivsrepresentanter ökat, delvis eftersom dessa kan se direkta nyttor av sitt engagemang. Erfarenheten är också att det finns juridiska personer som vill anordna YH-utbildning. Men det finns ingen naturlag som säger att detta kommer att fortsätta automatiskt. Myndigheten, anordnare och arbetsliv behöver på olika sätt fortsätta att sprida information och kommunicera om yrkeshögskolan och dess utbildningar, i syfte att säkra antalet studeranden. Arbetslivet och branscher behöver stimulera lokala arbetslivsrepresentanter att engagera sig kring YH-utbildningarna.

Vilka utmaningar ser du för MYH:s del den närmaste tiden?

– Den stora utmaningen är att klara den pågående expansionen! Den kommer att kräva hårt arbete av många under lång tid. Vi behöver också utveckla fler metoder för att lösa våra uppgifter så att vi kan differentiera metod efter förutsättningar och behov, men även för att bättre kunna hantera förändringar i omvärlden som ligger framför oss. Om man tittar lite längre fram så handlar utmaningarna om yrkeshögskolans nästa utvecklingsfas. Hur ska man undvika återvändsgränder mellan högskola och YH, och vice versa? Hur skulle man kunna komplettera befintliga YH-utbildningar med kortare kurser och utbildningar som har fokus på redan yrkesverksamma? En annan mer administrativ fråga är hur hela antagningsarbetet kan underlättas med olika IT-stöd. En annan viktig framtidsfråga är hur yrkeshögskolan men också våra andra verksamhetsområden i form av konst och kulturutbildningar, tolkutbildningar samt kvalifikationsramverket och branschvalidering skulle kunna bidra till att utveckla arbetet med den nationella kompetensförsörjningspolitiken.

TIDSLINJE

Här följer några milstolpar i vår tioåriga historia.

2009 Pia Enochsson får uppdraget att i egenskap av särskild utredare förbereda och genomföra bildandet av Myndigheten för yrkeshögskolan, som ska starta 1 juli samma år. Pia Enochsson utses även till generaldirektör.

– MYH startar 1 juli och arbetet med att bygga upp verksamheten påbörjas. Under hösten genomför vi vår första ansökningsomgång om att bedriva YH-utbildning.

2010 Rapporter från genomförda tillsyner hos utbildningsanordnare inom YH börjar att publiceras, och vi presenterar vår första analys av arbetslivets efterfrågan på kompetens.

2011 Myndigheten tar efter extern kritik de första stegen i att utveckla våra interna arbetsprocesser runt analys och ansökan om att bedriva YH. Två externa utredare får i uppdrag att granska vårt arbete.

– Myndigheten genomför för första gången en tematisk kvalitetsgranskning för att undersöka hur utbildningsanordnarna genomför sitt kvalitetsarbete.

– Myndigheten bildar nätverket Nationellt forum för validering (NFV) med syfte att driva strategiska frågor inom validering och Forskarnätverket för validering (FNV).

– En extra satsning på Västra Götaland genomförs med anledning av nedläggningen av SAAB automobil, vi får ett regeringsuppdrag att fördela 500 nya årsplatser inom YH i Västra Götalandsregionen. 19 nya utbildningar beslutas, vilka tillsammans omfattar 549 studerandeplatser.

– Statskontoret påbörjar en myndighetsanalys av Myndigheten för yrkeshögskolan. Rapporten är ett av underlagen för den fortsatta utvecklingen av myndighetens verksamhet.

– Myndigheten får i uppdrag att ansvara för att pröva frågor om statsbidrag samt att utöva tillsyn och granska kvaliteten när det gäller utbildningar till kontakttolk, teckenspråkstolk och dövblindtolk samt skrivtolk. Uppdraget har tidigare hanterats av Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet.

2012 Myndigheten genomför för första gången en ansökningsomgång för trafikflygarutbildning inom YH.

– Myndigheten är från och med 2012 en av de strategiska myndigheterna för den nationella funktionshinderspolitiken 2012–2016.

– Myndigheten beslutar om möjligheten att ansöka om så kallat startstöd inom YH, en möjlighet för utbildningar med få sökanden att ansöka om ett extra statsbidrag motsvarande maximalt fem studerandeplatser för att förhindra att utbildningar ställs in.

– Myndigheten fattar beslut om varumärkesplattformar för MYH respektive YH i syfte att åtskilja myndighetens och yrkeshögskolans identiteter i den externa kommunikationen.

2013 KY upphör som utbildningsform.

– Regeringskansliet ger i uppdrag åt kanslirådet Per Byström att genomföra en översyn av Myndigheten för yrkeshögskolans uppgifter och vissa frågor om yrkeshögskolan (U2013/6240/SAM). Förslagen som presenteras är ett led i den fortsatta utvecklingen av yrkeshögskolan och lämnas med utgångspunkt i regeringens nya kunskapslyft.

– Johan Blom utses till tillförordnad generaldirektör för myndigheten.

– Myndigheten får ansvar för den nya utbildningsformen Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. Utbildningsformen omfattar utbildningar som ska förbereda för högre studier inom det konstnärliga området, medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området, eller ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet.

– Kompletterande utbildningar upphör.

2014 Thomas Persson utses till generaldirektör och tillträder under maj månad, han kommer närmast från en tjänst som utbildningsdirektör vid Stockholms stad.

– Konsultföretaget Ramböll utreder vår prognosverksamhet på uppdrag av regeringskansliet, genomgången visar att den kan utvecklas ur ett effektivitetsperspektiv.

Överföringen av de kompletterande utbildningarna till nya regelverk påbörjas. Ett 40-tal utbildningar kommer från och med hösten 2015 att finnas i yrkeshögskolan, och drygt 120 utbildningar kommer att starta som konst- och kulturutbildningar på eftergymnasial nivå. De kompletterande utbildningarna fasas ut successivt.

2015 Propositionen *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap 2015/16:198* läggs fram med lagförslag som syftar till att yrkeshögskolan ska få bättre förutsättningar att kunna tillgodose samhällets och arbetslivets behov av kompetens i såväl det medellånga som mer långsiktiga perspektivet.

– Ny statistik gällande söktryck till yrkeshögskolans utbildningar som startade under 2014 publiceras, det är första gången som individbaserade uppgifter om sökande till yrkeshögskolan samlas in. Uppgifterna visar att yrkeshögskolan har dubbelt så många behöriga sökande som det finns utbildningsplatser.

– Riksdagen antar propositionen om den nationella referensramen för kvalifikationer, SeQF, som träder i kraft den 1 oktober. Myndigheten för yrkeshögskolan har huvudansvaret för implementeringen i Sverige. Referensramen ska synliggöra allt lärande – både det som sker inom ramen för officiella utbildningar men också det som sker i arbetslivet och inom övrig verksamhet.

2016 Funktionen anordnarstöd inrättas på myndigheten. Den syftar till att stödja anordnare av utbildningar inom myndighetens ansvarsområde och att främja utvecklingen av och kvaliteten i utbildningarna genom dialog och stödmaterial.

– Från och med den 1 mars 2016 kan utfärdare av kvalifikationer, vars resultat av lärande inte är författningsreglerad ansöka hos Myndigheten för yrkeshögskolan om att nivåplacera sina kvalifikationer i SeQF. Rådet för SeQF inrättas vars uppgift är att bistå MYH med underlag inför beslut om inplacering av en kvalifikation i referensramen.

– Myndigheten beslutar om kvalitetskriterier för konst och kulturutbildningar. Kvalitetskriterierna används vid bedömningen av ansökningar för att bevilja statligt stöd och vid kvalitetsgranskning av utbildningarna.

– Myndigheten får i uppdrag att utreda flera utbildningsvägar för att bli kontakttolk. I uppdraget ingår att ge förslag på både en kortare utbildning och en längre utbildning. Ett förslag på en kort, intensiv kontakttolkutbildning lämnas till regeringen.

2017 Myndigheten får i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med kontakttolkutbildning inom yrkeshögskolan. Försöksverksamheten dimensioneras för cirka 160 utbildningsplatser fördelade på två utbildningsomgångar.

– Myndighetentartar initiativ till ett samarbete i syfte att förstärka samordningen av olika myndigheters arbete med validering, och att säkerställa att det finns strukturer för långsiktigt samarbete.

– De förändringar av yrkeshögskolan som regering och riksdag beslutade under 2016 har införts. Det gäller nya inslag som behörighetsgivande förutbildningar och enstaka kurser, men också ett första steg mot att bevilja fler än två omgångar för yrkeshögskolans utbildningar.

2018 Projektmedel från ESF-rådet beviljas för att främja branschvalidering, projektet löper på 2 år.

– Ett kvalitetskriterium om mångfald, likabehandling och jämställdhet mellan könen beslutats och används nu vid kvalitetsgranskning av våra utbildningar. Kriteriets indikatorer avser bland annat utbildningsanordnarnas värdegrundarbete, hur de arbetar för att främja jämställdhet mellan könen i utbildningen samt hur de arbetar för att bryta traditionellt könsbundna utbildnings- och yrkesval.

2019 I en gemensam utredning med Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) kartlägger vi möjligheter och hinder för att öka rörligheten mellan yrkeshögskolan och högskolan, och ger förslag på hur återvändsgränderna vid övergång mellan respektive utbildningsform kan minskas.

– Övergripande kvalitetssystem för myndighetens samtliga utbildningsformer beslutas.

VÅRA RESULTAT

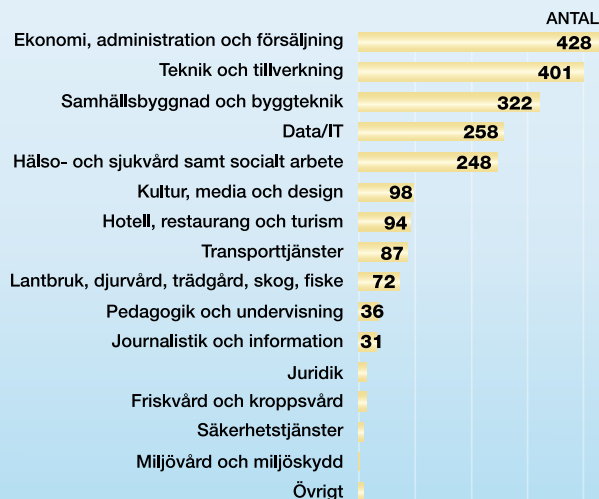
Yrkeshögskolan

Utbudet av yrkeshögskoleutbildningar har ökat successivt under utbildningsformens första tio år. För tio år sedan utgjorde KY-utbildningarna, som fasades ut 2013, den stora andelen eftergymnasiala yrkesutbildningar med 826 utbildningar. Hösten 2009 startade de första 79 yrkeshögskoleutbildningarna. De tre största områdena var, precis som inom KY-utbildningarna, Teknik och tillverkning, Hälso- och sjukvård samt Ekonomi och administration. Tio år senare dominerar dessa utbildningsområden fortfarande utbudet tillsammans med Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Data/IT, men dimensionerna har förändrats. Yrkeshögskolan har växt till att 2018 omfatta över 2 100 utbildningsomgångar och 36 000 utbildningsplatser. 2022 beräknas antalet utbildningsplatser att vara 44 000. Antalet individer som varje år studerar inom yrkeshögskolan har därmed ökat rejält och var 2017 48 000, ett antal som beräknas öka till 70 000 år 2022. Det är ungefär lika många kvinnor som män som studerar inom yrkeshögskolan.

I januari 2010 kunde vi bevilja 99 av 414 ansökningar om att bedriva yrkeshögskoleutbildning med statligt stöd och samma månad 2019 beviljade vi 496 av 1 105 inkomna ansökningar.

Fram till 2017 fick varje beviljad utbildning möjlighet att starta två utbildningsomgångar. 2019 beviljades i snitt 2,5 omgångar per utbildning, målet är att snittet ska bli 3 omgångar per utbildning.

Antal pågående utbildningsomgångar efter utbildningsområde 2018

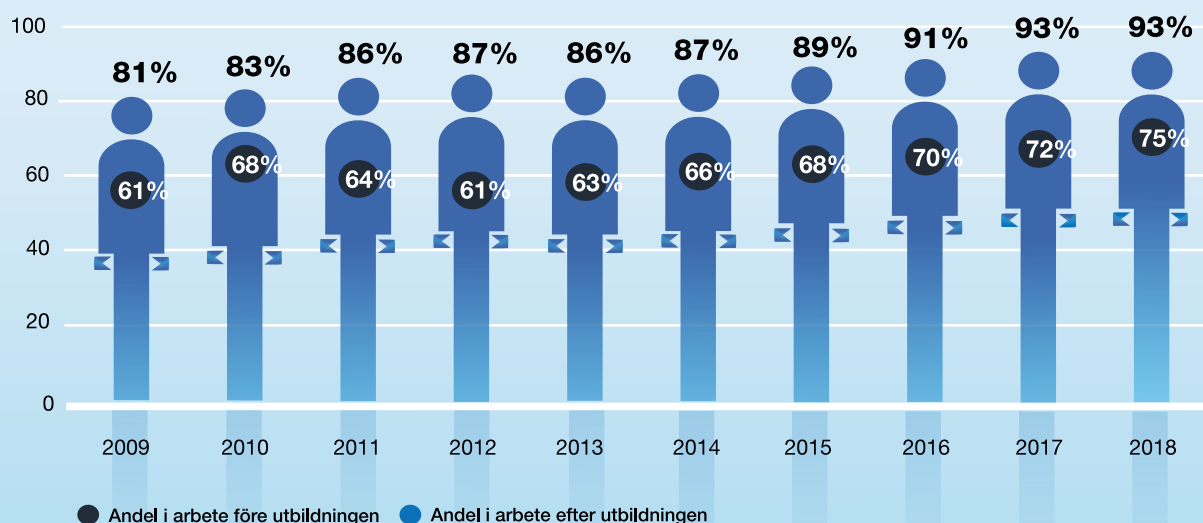

Antal utbetalda årsplatser

Notera: Mellan 2009 och 2013 visar siffrorna YH och KY, KY fasades ut helt 2013.

Andel examinerade i arbete före och efter utbildningen

Fler i jobb

Yrkehögskolans syfte är att förse arbetslivet med efterfrågad kompetens. Myndigheten följer därför upp varje år om de studerande fått anställning/startar eget och i vilken grad arbetet stämmer överens med den yrkeshögskoleutbildning man gått. Andelen som är i jobb inom ett år efter examen har ökat sedan 2015 och har under perioden 2017–2018 utgjort 93 procent, vilket är den högsta andelen hittills. Även andelen som har jobb som åtminstone till viss del överensstämmer med den utbildning man gått ligger högt, drygt 90 procent 2018. Drygt 50 procent arbetar där de gjort någon av sina LIA-kurser. Från anställande arbetslivets sida uppger cirka 70 procent av de som rekryterat medarbetare med YH-utbild-

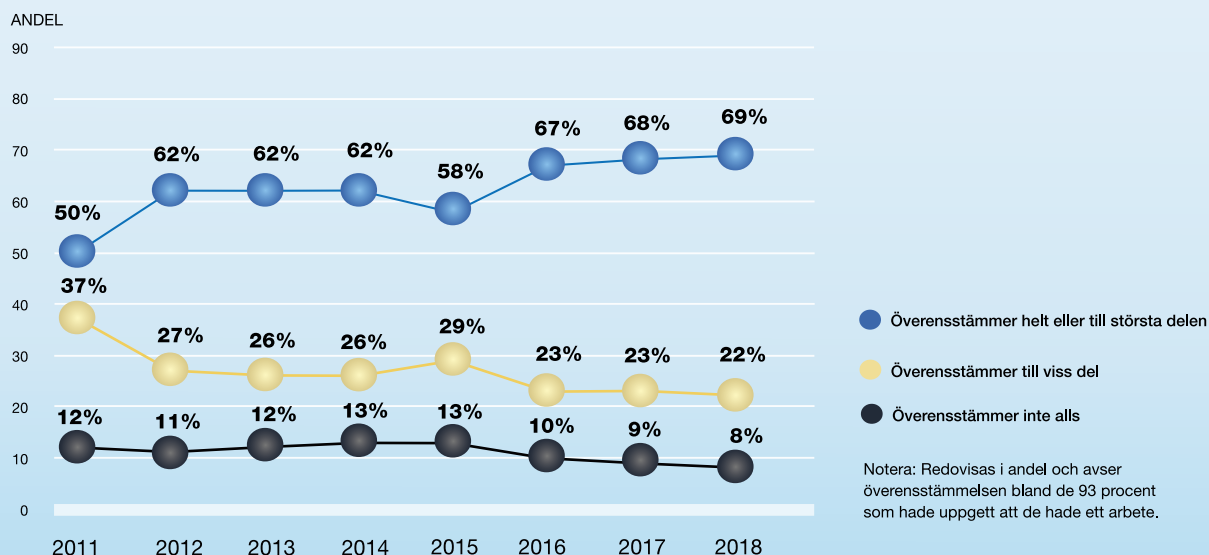
ning att de är nöjda med den kompetens som YH-utbildningen givit. 91 procent av de studerande uppger att de är nöjda med sin utbildning.

Ökad kännedom och många sökande

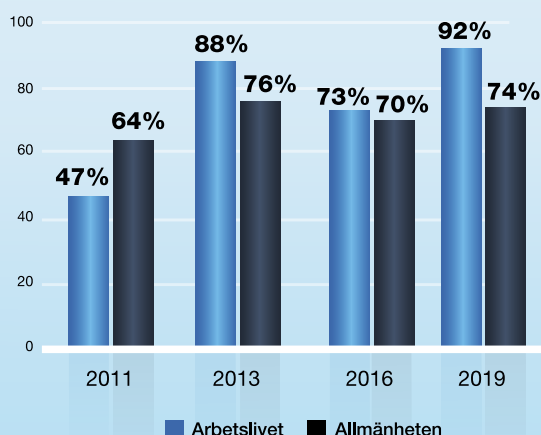
Antalet ansökningar till YH-utbildningar har ökat över tid, mellan 2017 och 2018 med hela 15 procent. Antalet behöriga sökande till YH-utbildning motsvarade 1,8 per plats 2018, en siffra som legat relativt konstant de senaste åren.

En utmaning med yrkehögskolans senaste expansion har varit frågan om att fylla platser. Hittills kan vi dock konstatera att andelen outnyttjade platser inom yrkehögskolan har minskat de senaste två åren och då främst in-

Arbetets överensstämmelse med utbildningen

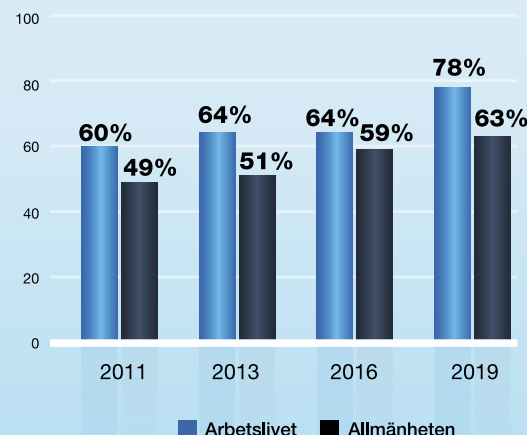

Kännedom om yrkeshögskolan

Notera: 2011 och 2013 ställdes frågan "Känner du till KY och/eller YH", 2016 och 2019 ställdes frågan "Känner du till YH".

Positiv inställning till yrkeshögskolan som helhet

om Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Teknik och tillverkning. Snittåldern på de studerande som börjar en YH-utbildning är ca 31 år. Den har ökat med tre år sedan 2010, men har stabiliserats sedan ett par år.

Sedan 2011 har myndigheten undersökt kännedomen om yrkeshögskolan och dess upplevda attraktivitet bland allmänhet (dit potentiella studerande räknas) och arbetslivet. Utvecklingen har i stora delar varit positiv. Kännedomen om YH bland allmänheten ligger idag på närmare 75 procent, och är genomgående högre i de åldersgrupper som är intresserade av att läsa en utbildning (upp till 45 år). I arbetslivet var det 92 procent som uppgav sig känna till yrkeshögskolan i vår senaste mätning 2019.

Utbildningarnas kvalitet

Examensgraden inom yrkeshögskolan har ökat med tio procentenheter 2009-2019.. Den har de senaste åren legat på 72-74 procent.

Två tredjedelar av de utbildningar vi granskar varje år visar en hög eller mycket hög kvalitet. Ungefär en tredjedel visar inte en hög kvalitet på alla de områden vi granskar, men vi bedömer att de inom rimlig tid kommer att kunna nå den nivån. En handfull utbildningar håller inte måttet och har ett mycket stort arbete med att förbättra sig inför kommande ny ansökan.

Vi bedömer att majoriteten av YH-utbildningarna drivs på ett kompetent sätt av engagerade utbildningsanordnare, utbildningsledare, ledningsgrupper och undervisande personal, och ser goda exempel när det gäller utbildningarnas arbetslivsanknytning. Många anordnare har funnit effektiva arbetsformer för att utforma, planera och genomföra utbildningarna tillsammans med arbetslivet, vilket gör att kunskapen om yrkesroller och kompetensbehov ofta är god. De flesta utbildningar har också ett väl fungerande upplägg för lärande i arbete, LIA. Yrkeshögskolans utbildningar bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och bidrar tydligt till arbetslivets kompetensförsörjning.

Konst- och kulturutbildning och vissa andra utbildningar

Det är först de senaste två åren som vi har haft möjlighet att följa upp den unga utbildningsformen. Det vi kan se är att den totala andelen studerande som slutför den konst- och kulturutbildning de antagits till ligger runt 80 procent. Andelen studerande som slutför sin utbildning varierar med utbildningens omfattning, syfte, inriktning och stödform eller med den studerandes kön. Utbildningarnas omfattning är den faktor som huvudsakligen förklarar variationerna när det gäller andelen studerande som slutför sin utbildning.

Det är viktigt att poängtera att de studerandes personliga utveckling och personliga mål har större betydelse för utbildningarnas resultat inom denna utbildningsform än inom yrkeshögskolan. Fokus ligger inte på kompetensförsörjning i samma bemärkelse. Detta gäller särskilt för de tvååriga konst- och kulturutbildningarna, där det är vanligt att de studerande avslutar utbildningen efter det första året eftersom de då nått sina personliga mål. Andelen som slutför utbildningen kan då bli lägre utan att detta nödvändigtvis innebär att utbildningarna håller låg kvalitet.

Vi tolkar den förhållandevis höga andelen studerande som slutför sin utbildning, tillsammans med de kvalitetsbedömningar som genomförs i samband med ansökan om (förnyat) stöd respektive utfallet av kvalitetsgranskningar, som ett tecken på att utbildningarna fungerar väl.

Tolkutbildning inom folkbildningen

Genomströmningen i tolkutbildningarna är väsentligt lägre än i yrkeshögskolan och konst- och kulturutbildningar. Det är samtidigt viktigt att redovisa att tillgängliga data är färre och har lägre kvalitet. Inom kontakttolkutbildningen varierar den också över tid på ett sätt som är svårt att tolka. Mellan 2016 och 2017 ökade andelen deltagare som slutförde den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk med godkänt resultat från 41 till 52 procent, för att nästföljande år minska ungefär lika mycket. Ett skäl som anges är att behoven av tolkar på arbetsmarknaden påverkar motivationen att slutföra utbildningen. När det gäller utbildning till teckenspråks- och dövblindtolkar har genomströmningen legat på 20–30 procent. Det förklaras till stor del av att många hoppar av utbildningen efter två av fyra år. Detta förklaras med att de studerande då tillägnat sig teckenspråket, och att de väljer bort de delar av utbildningen som mer fokuserar på tolkyrket.

De kvalitetsgranskningar som myndigheten gjort visar på att utbildningarna i allt väsentligt bedrivs med god kvalitet. Myndigheten bedömer att de granskade utbildningarna håller god kvalitet inom granskningsområdet lärande, med ett utvecklat pedagogiskt upplägg och god kvalitet i organisation och genomförande. De största behoven av utveckling har identifierats inom utbildningsanordnarnas kvalitetsarbete, där en ökad systematik behövs, respektive inom hanteringen av tillträde till utbildningarna. Detta är frågor och utmaningar som myndigheten, tillsammans med frågan om ökad genomströmning, fortsätter arbeta med. Nuvarande ordning med att tolkutbildningar administreras av både folkbildningen och myndigheten bidrar till otydligheter i styrning och uppföljning. Det uppmärksammas också i den nyligen avslutade Tolkutredningen. MYH förespråkar i sitt remissvar strukturella förändringar i syfte att få en mer ändamålsenlig tolkutbildning med nära koppling till arbetslivet.

Svenska referensramen för kvalifikationer – SeQF

Myndigheten för yrkeshögskolan har sedan 2009 varit nationell samordningspunkt för nationell tillämpning av den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande (EQF).

För att stödja branscher och andra aktörer till att utforma och ansöka om inplacering av kvalifikationer har ett systematiskt främjandearbete bedrivits med bland annat regelbundna workshops för intresserade aktörer.

SeQF som verktyg har fått en allt större spridning efterhand som kännedomen ökar. Inte minst inom valideringsområdet och framför allt inom branschvalidering där SeQF är en bärande struktur i flertalet branschvalideringsmodeller.

Fram till och med sommaren 2019 har 31 ansökningar inkommit och sex av dem har fått beslut om inplacering på nivåerna 4, 5 och 6.

Validering och branschvalidering

MYH har ansvar för att stödja branscherna och främja utvecklingen av branschvalidering. Branschvalidering fokuserar på branschens krav på yrkeskompetens, det vill säga sådan kompetens som efterfrågas i arbetslivet och som gör individen anställningsbar inom ett kompetensområde eller i en yrkesroll. Vi driver sedan 2009 bland annat Branschnätverket för validering, där representanter för branscher, arbetsmarknadens parter och olika myndigheter deltar.

Under 2017 publicerade vi Standard och riktlinjer för branschvalidering av yrkeskompetens, en vägledning för att utveckla och kvalitetssäkra branschvalideringsmodeller. 2018 påbörjades projektet Branschvalidering – Operativ och Strategisk Samverkan (BOSS) som finansieras av medel från Europeiska socialfonden (ESF) och syftar till att utveckla nya branschvalideringsmodeller, kvalitets-säkra befintliga och att utbilda processledare för utvecklingsarbete. I projektet, som hitintills varit framgångsrikt, medverkar runt 20 olika branschaktörer och i styrgruppen medverkar LO, Svenskt Näringsliv, Af, Valideringsdelegationen, UHR och tidigare även YA-delegationen. MYH är representerad i valideringsdelegationen och är aktiv inom valideringsområdet. Under 2017 initierade MYH en myndighetssamverkan om validering och under 2018/2019 har vi varit sammankallande i styrgruppen. Resultat av arbetet är utvecklad och gemensam navigering på medverkande myndighetens webbplatser, en genomförd målgruppsundersökning som visar på kännedom om validering, flera gemensamma kommunikationsinsatser, gemensam medverkan på konferenser och gemensamma insatser för att höja kompetens om valideringsfrågor inom våra egna organisationer. Under 2018 har antalet tillgängliga modeller/yrkesroller att validera mot ökat. Även antalet genomförda valideringar ökar. Nu finns 24 modeller i drift som omfattar drygt 60-talet yrkesroller.

VI MÖTER FRAMTIDEN

Arbetslivets framtida kompetensförsörjning är en viktig fråga som vi i samband med vårt tioårsjubiléum funderar mycket på. Den i flera branscher pågående digitaliseringen och robotiseringen pekar mot ökade behov av omställning på arbetsmarknaden de kommande åren. Vi diskuterar just nu hur vi på bästa sätt kan erbjuda yrkeshögskoleutbildningar i flexibla former som passar fler människor som vill om- eller vidareutbilda sig utan att studera på heltid. Kopplat till denna fråga avser vi bjuda in parter som anordnare och branschföreträdare till ett innovationsråd.

Vi diskuterar också hur myndighetens olika verksamhetsområden ännu mer skulle kunna bidra till den nationella kompetensförsörjningen. Det diskuterar vi också med myndigheterna som medverkar i den långsiktiga samverkan kring validering. En viktig del är att få ihop arbetet med kompetensförsörjning på regional och nationell nivå.

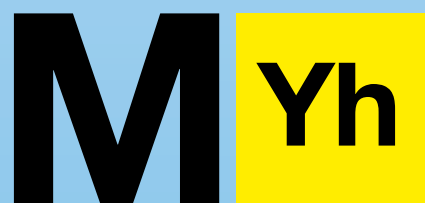
Vi utreder också möjligheter att göra tillträdet och genomförandet enklare genom att dra nytta av verktyg som validering av reell kompetens, men också genom att utveckla digitala stöd vid behörighetsbedömning och urval. Frågan om hur vi ser till att YH-utbildningarna hjälper till att avhjälpa kompetensbristen i hela landet är också ett viktigt fokus för oss, och hur vi i möjligaste mån kan främja utbildningar med koppling till landsbygdsregionerna. Arbetet med att fortsätta göra utbildningsformen känd står också fortsatt högt på agendan, liksom arbetet med

att öka andelen som tar examen inom yrkeshögskolan. Ytterligare en fråga som gör sig påmind i allt högre grad är den om nationellt likvärdigt innehåll för olika YH-utbildningar. Under 2018 analyserade vi på regeringens uppdrag behovet av krav på nationellt likvärdigt innehåll för utbildningar som bidrar till att avlasta yrkesgrupper inom välfärdssektorn – vård- och omsorg, socialt arbete och skola. Ytterligare en fråga inför framtiden som vi ser som intressant är möjligheten att öka rörligheten mellan yrkeshögskola och högre utbildning. Under våren 2019 har MYH och SUHF tittat närmare på denna fråga. I rapporten *Ökad rörlighet mellan yrkeshögskole- och högskoleutbildning* lämnas förslag på hur detta skulle kunna bli möjligt genom utveckling av policy och praxis för ett generöst erkännande av utbildning över systemgränserna, förändringar i lag och förordning som sammantaget ger ett mer konsekvent examenssystem, samt bättre möjlighet att skapa påbyggnadsutbildningar för yrkesverksamma både inom akademien och inom yrkeshögskolan.

Pågående, och eventuella kommande expansioner, underlättar att pröva nya upplägg och studieformer. Expansionen ger också möjligheter till att utbildningar kan finnas under längre tid, men också för att tillgodose behov hos arbetslivet i hela landet. En annan fråga som ligger framför oss är att hantera tolkutbildningarna utifrån de beslut som regering och riksdag fattar med anledning av den nyligen genomförda tolkutredningen.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Box 145 | 721 05 Västerås | myh.se